

ریاست جمهوری
سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان فارس

خانه سوداگر اوز

تهیه کننده: سیما علویه - رسول مشتاقیان

شماره ثبت:

تاریخ ثبت:

تاریخ تهیه: تابستان ۸۳

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان فارس

۱۳۷۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ریاست جمهوری

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان فارس

گزارش ثبتی : خانه سوداگر اوز

تاریخ تهیه: تابستان ۸۳

تهیه کننده: سیما علویه - رسول مشتاقیان

نقشه بردار: سیما علویه - رسول مشتاقیان

عکاس: سیما علویه

خدمات رایانه: صدیقه عبداللهی

شماره ثبت: تاریخ ثبت:

(استفاده از اطلاعات مندرج در این گزارش با ذکر مأخذ مجاز می باشد)

۶- نوع و توضیحات مالکیت اثر:

خانه رئیس محمد سعید سوداگر در حال حاضر به وارث رسیده و دارای پلاک ۴ شهرداری اوز می‌باشد و تیر پلاک (بخش ۱۸ فارس شهر لار قلعه ۴ اوز شماره ۹۷۲۸) روی درب خانه نصب شده است.

۷- اقدامات انجام شده در مورد حریم اثر (حریم پیشنهادی):

حریم بنا تعیین نشده است. سه طرف بنا خیابان آسفالتی قرار دارد.

۸- ویژگی اثر:

کاربندی‌های هشتی، گجری و نقوش گیاهی، درجسه‌های چوبی و گره‌چینی آن و نقاشی روی سقف از ویژگی‌های مهم این اثر می‌باشد.

۹- مشخصات اثر: الف) تپه (ب) بنا (تزیینات، نوع مصالح، ابعاد و اندازه و...)

خانه دارای دو بخش اندرونی و بیرونی بوده است. کلیه درها، در ورودی و اتاقها همگی چوبی است و کلون دارد. خانه دو طبقه است. اتاقها دور تا دور حیاط را فرا گرفته است و باتوجه به هوای گرم و خشک این منطقه هر ضلع خانه در فصل خاص مورد استفاده قرار می‌گرفته است. پس از درب چوبی ورودی وارد فضای داخلی هشتی خانه که دارای فیلبوش و شاپرک در کاربردی هشتی است می‌شویم. سقف آن نیز عرقچین با ارتفاع کم می‌باشد. در ورودی خانه در ضلع شرقی است. پس از هشتی در سمت راست با ۱۲ پله ماریج به طبقه بالا می‌رود که دارای اتاقی و حیاط و ایوانی است و بادگیر داشته است. این بخش بیرونی خانه محسوب می‌شود برای مهمان بوده است. در پایین پله‌ها تقریباً ۲ متر جلو پله‌ها درب چوبی دیگری است که به حیاط و فضای اندرونی خانه راه دارد. در ضلع شرقی بنا اتاقی ۵ دری چوبی است.

سه در رو به حیاط با شیشه‌های رنگی است با ۳ پله‌های سنگی به راهرویی رفته که درب ورودی دیگری است. به اتاق ۵ دری و پشت اتاق ۵ دری اتاق دیگری است. سقف با تیر چوبی و گج

ساخته شده و دیوارها گچی است کف سیمانی است. طاقچه هایی در دیوار اتاق قرار دارد. در سمت چپ راهرو دو دهانه هلالی شکل که به فضایی که قبلاً آشپزخانه بوده راه دارد و در گوشه آن چاه آب باقی است کنار آشپزخانه حمام است. جلو حمام با ۸ پله به طبقه دوم می رود. طبقه دوم سمت راست پله اتاقی ۱ × ۳ متری دیوار کاهگلی و سقف حصیر و چوب، احتمالاً حالت ایسار داشته سمت چپ راهرو دو اتاق است.

در ضلع شمالی شاه نشین است ایوانی با دو ستون بزرگ مدور و روی دیوار آبه های فرآنی گچ بری شده در زمینه آبی رنگ است. (بخش نستعلیق)

در انتهای ضلع شمالی خرابه های تنور و برزه و دستشویی باقی است که در زمستان ۱۳۶۸ بر اثر بلران سیل آسا ویران شده است در ضلع غربی راهرویی طولی وجود دارد که انتهایش درب منزل به کوچه بوده که امروز با خشت و کاهگل مسدود شده است. ته راهرو اتاقی با خشت و گل وجود دارد. در ضلع غربی اتاقی پنج دری مانند سمت شرقی وجود دارد. پشت اتاق ۵ دری اتاق دیگری است. در سمت جنوب غربی سه پله سنگی است که توسط آن به اتاق ۵ دری می توان رفت. راهروی روبرویی با ۸ پله مازبیج به طبقه دوم می رود. در طبقه دوم اتاق ضلع غربی به سه گنجه معسروف بوده چون اتاق تو در تو دارد و سمت چپ راهرو دو اتاق فرینده هم که درب چوبی دارد و درگاه طاق هلالی است. فضایی مربع شکل دارد. در وسط دو ستون مکعبی حجیم وجود دارد. طبقه دوم سمت راست ورودی دو اتاق فرینده. مانند طبقه دوم که ستون در وسط است ولی دیوار کاهگلی است و پنجره مشبک گچی دارد. در سمت چپ راهرو اتاقی است و راهرویی دیگر که به اتاقی منتهی می شود. در ضلع جنوبی، بنا با سه پله سنگی به بالا رفته رو به رو توسط پله های مازبیج به سرداب می رود و سمت چپ به اتاق گچ بری و رنگ آمیزی شده راه دارد. ارتفاع سرداب حدود ۵ متر است. سرداب فضایی به طول و عرض ۲ × ۶ متر می باشد. با سقف طاق تویزه و پنجره های سنگی مشبک جهت تأمین روشنایی دور تا دور سرداب طاقچه های درون دیوار است. در ضلع جنوبی بنا اتاقی دارای ۳ پنجره کشویی چوبی با شیشه های رنگی و ۲ درب دیگر و نقاشی گل و بوته که در تاریخ رمضان ۱۳۶۸ وارد پشت اتاق نقاشی شده دو اتاق دیگر است.

در ضلع جنوب شرقی بنا سه پله به راهرو می رود. هر پله ۲۰ سانتیمتر ارتفاع دارد. تقریباً ۲۵۰ سانتیمتر به طبقه دوم می رود که اتاقی دراز با پنجره های مشبک گرد دارد. سقف کوتاه دارد. در دو طرف اتاق ایوانی با ستونی کوچک و گچبری شده است. در سمت چپ پله دربی است که به فضایی

بیرونی خانه راه پیدا می کند. با ۸ پله دیگر به پشت بام می رسد که درب چوبی با کلون پشت آن باقی است. پشت بام کاهگلی است و اطراف آن دیواری به ارتفاع ۱ متر دور پشت بام بوده که آثارش باقی است. هر ضلع خانه چهار نودان گچی برای باران دارد در وسط حیاط حوضی سنگی لوزی شکل با فواره دارد. دور تا دور دیوارهای بنا در حیاط آزاره سنگی به طول ۱۱۰ و عرض ۴۰ و ضخامت ۱۰ سانتی متر دیده می شود. کف حیاط سنگ فرش است و باغچه دارد.

۱۰- نوع بهره برداری اثر (قبلی، فعلی و پیشنهادی):

در حال حاضر خانه متروک باقی مانده تا ۱۲ سال قبل مسکونی بوده است. این بنا جهت تبدیل به موزه می تواند مورد استفاده قرار گیرد.

۱۱- توضیح دخل و تصرفات انجام شده و مشهور در اثر:

در ضلع غربی خانه دربی رو به خیابان داشته که در برداشته شده و دیوار کشیده اند. در بخش شمال شرقی خانه حوضخانه بوده در جنب چاه آب که کف اتاق تقریباً ۲۰ سال قبل توسط سیمان پسر کرده اند و آنجا را به انبرخانه تبدیل کرده اند. حوضخانه کانی زیرزمینی بوده که آب اضافه به باغچه هدایت می شده است. بر اثر باران سال ۱۳۶۸ خانه متروک شده و بخش تنور و دستشویی واقع در شمال غربی بنا ویران شده.

در تمام دیوار بنا شکاف و ترک ناشی از زلزله باقی است. دیوار پشت بام نیز فرو ریخته است. ضلع غربی بنا بیشتر ویران شده و با توجه به دیوارهای کاهگلی و نوع معماری آن احتمالاً قدیمی تر از اضلاع دیگر است.

در حال حاضر چون خانه چندین ورت دارد اقدامی برای تعمیر یا فروش آن صورت نگرفته است. بنا در محله زمین پیمان واقع شده است.

۱۲- توضیح تعمیرات گذشته اثر (بنا):

در ضلع غربی، راهرویی طولی وجود دارد که انتهایش درب منزل به کوچه بوده که امروز با خشت و کاهگل مسدود شده است.

۱۳- شرح وضعیت موجود، خطرپذیری و آسیب‌های وارده (اگر آسیبی دیده است):

در انتهای ضلع شمالی خرانه‌های تنوره و برزه و دستنویس باقی است که در زمستان ۱۳۶۸ بر اثر باران سیل‌آسا ویران شده است و بنا نیاز به تعمیر دارد.

۱۴- توضیحات ضروری و اختصاصی اثر:

با توجه به قدمت بنا و نیز ترک و شکاف ناشی از زلزله و عدم توجه وراث در تعمیر آن نیاز به مرمت و اقدام به خرید بنا ضروری می‌نماید.

۱۵- ذکر منابع و مأخذ گزارش:

بازدید از محل و گفتگو با وارث خانه

۱۶- مدارک:

خانه رئیس محمد صدیق سوادکوهی

ترکیع کس و صدیق آن: خرابی و تخریب آن در بی

ترکیع کس: دیده شد کس این بنای قدیم

خلع جنبی خانہ سوداگر اوز

خلع شرم خانہ سوداگر اوز

خانه رئیس محمد مسجد مسعودی در اوز

تزیینات گنبد آستان قدس شاه جدید گنبد کتونی امینیه ری

تزیینات گنبد سردر ورودی منزل

پدرهای مشبک گوشه جنوب غربی خانه

